

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

naturpolis
NORDIC BUSINESS CENTER

Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-,
liikenne- ja ympäristökeskus
Oulu

01.04.2011

Dnro POPELY 1112/3560-2018

TIEDOILLA TAVOITTEISIIN

LOPPURAPORTTI

9.4.2008 - 31.12.2010

Kuusamon Osuusmeijeri
Kokemäentie 110 93100 KUUSAMO

KUUSAMO
TAIVALKOSKI
POSTI

SISÄLLYSLUETTELO

Sivu

1. Hankkeen tausta ja tarve	2
2. Hankeorganisaatio	3
3. Ajankohta ja kesto, aikataulun toteutuminen	3
4. Toiminnan kuvaus	
4.1. Hankkeen markkinointi ja hankkeeseen sitouttaminen	3
4.2. Koulutukset	4
4.2.1 Yleiset koulutukset	
4.2.2 Yrityskohtaiset koulutukset	
4.3. Opintomatkat	5
4.4. Tiedottaminen	7
4.5. Yhteistyötahot	7
5. Tavoitteiden toteutuminen	
5.1 Asetetut tavoitteet	7
5.2 Tavoitteiden toteutumisen arviointi	8
6. Talous	9
7. Toteutuksen arviointi	9
7.1 Yrittäjien palaute	9
8. Jatkotoimet ja ehdotukset	10
9. Muu aineisto, liitteet	10 -

Projektipäällikkö Hannu Virranniemi
Nuottatie 6 A
93600 KUUSAMO
Puh. 0400-375935
hannu.virranniemi@naturpolis.fi

1. Hankkeen tausta ja tarve (lähtökohdat)

Vuosille 2005-2010 Koillis-Suomen kuntien Kuusamo, Taivalkoski ja Posio alueelle on aluekeskustynä laadittu elinkeinostrategia. Alkutuotannon toimialan osalta maatalouden osuus on strategiassa merkittävin. Keskeisimpiä tavoitteita ovat mm. maidon- ja lihantuotannon säilyttäminen nykyisellä tasolla, sekä yrittäjien ammattitaidon ja sitä kautta myös yritysten kilpailukyvyn parantaminen. Uhkana koetaan mm. yrittäjien ikääntyminen ja siihen liittyvä sukupolvenvaihdosten vähäinen määrä.

Strategian pohjalta laadittiin kehittämishanke Maatalous- ja maaseutuyritysten aktivointi Koillis-Suomessa. Suunnitelman mukaisesti hankkeen ensimmäinen ns. "käynnistysvaihe" päättyi vuoden 2007 lopussa. Toteutetun hankkeen aikana vahvistui edelleen käsitys erityisesti maidon- ja naudanlihan tuotannon tärkeydestä alueen maaseudun ihmisten työllistäjänä ja toimeentulon turvaajana. Maidontuotannon osalta tätä tukee myös vuoden 2005 Suomen Gallup Elintarviketieto Oy:n tilasto, jonka mukaan 72 % Kuusamon, 86 % Posion ja 89 % Taivalkosken maatalouden myyntituloista saadaan maidosta. Osuudet ovat maamme keskitasoa huomattavasti korkeammat. Suurelta osin tähän vaikuttavat alueen luontaiset olosuhteet, jotka tukevat parhaiten maidon- ja naudanlihan tuotantoa. Kuusamon, Taivalkosken ja Posion alueella on yhteensä n. 200 maidontuotantotilaa, jotka tuottavat maitoa vuodessa n. 30 miljoonaa litraa. Korvaavien tuotantomuotojen löytyminen vastavassa laajuudessa on vaikeaa.

Alueella toimivista alkutuotannon toimialaan kuuluvista elintarvikkeiden jatkojalostajista suurin on JK Juusto Kaira Oy, joka jalostaa kerättävän maidon juustoksi. Yrityksen liikevaihto oli vuonna 2006 n. 44 milj. euroa ja työntekijöitä oli 95 henkilöä. Alueelta kerättävissä olevalla maitomäärällä, sekä tuotetun maidon laadulla on oleellinen merkitys myös meijerin menestymiselle.

Maatalouden rakennekehitys koskettaa myös Koillis-Suomea. Tuotantoa harjoittavien tilojen lukumäärä tulee väistämättä edelleen vähenemään suurten ikäluokkien siirtyessä eläkkeelle. Maidon- ja lihantuotannon kokonaismäärät vuositasolla tulevat huomattavasti laskemaan, mikäli yrityksille ei saada yritystoiminnan jatkajia ja yrittäjät eivät oleellisesti tehosta ja kehitä toimintojaan. Edellä mainitut ovat niitä ydinasioita, joihin keskittymällä voidaan saavuttaa parhaimmat tulokset. Maidon- ja lihantuotantoa harjoittavien tilojen kehittäminen ja yrittäjien ammattiosaamisen parantaminen luo perustan myös koko alueen elintarviketuotannolle. Yritystoiminnan tulee olla entistä ammattimaisempaa edelleen kovenneiden haasteiden edessä

2. HANKEORGANISAATIO

Hankkeen vastuullinen toteuttaja oli Koillis-Suomen Kehittämisyhtiö Naturpolis Oy.
Hankkeen johtaja/vastuuhenkilö; Naturpolis Oy, toimitusjohtaja Mika Perttunen

Ohjausryhmä;	Karasti Kari	Seudullinen aluekehitys- ja tulevaisuustoimikunta
	Kukkonen Kukka	Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus maaseutu- osasto (27.4.2010 alkaen)
	Lämsä Tia	JK juustokaira Oy (14.1.2009 saakka)
	Onkalo Pirjo	Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus maaseutu- osasto (27.04.2010 saakka)
	Riipi Mika	Koillis-Suomen kehittämissyhtiö Naturpolis Oy, hallitus
	Siikaoja Jonna	JK juustokaira Oy (14.1.2009 alkaen)
	Tornberg Iiris	Tuottajayhdistys, Kuusamo
	Tyni Kauko	Taivalkosken kunta
	Virranniemi Hannu	projektipäällikkö
Yhteyshenkilö (työajan suhteessa)	Pesonen Kirsti	

3. Ajankohta ja kesto, aikataulun toteutuminen

Hankkeen toteutusaika oli 09.04.2008 – 31.12.2010. Käytännön toteutus aloitettiin toukokuussa 2008 projektipäällikön aloittaessa työt. Aikataulullisesti hanke eteni aloituksen pientä viivästymää lukuun ottamatta hankesuunnitelman mukaisesti. Hankesuunnitelmaan kirjatut tehtävät ja toimenpiteet suoritettiin alkuperäistä ajankäyttökaaviota noudattaen lukuun ottamatta vuoden 2010 opintomatkaa. Opintomatkaa ei toteutettu, koska selvityksistä huolimatta potentiaalista hankkeen kokonaisuutta tukevaa matkakohdetta ei ilmennyt.

4. TOIMINNAN KUVAUS

4.1 Hankkeen markkinointi ja hankkeeseen sitouttaminen

Hankkeen kohderyhmänä oleville maidon- ja naudanlihantuottajille suunnattu hankkeen tiedottaminen ja markkinointi, sekä hankkeeseen sitouttaminen aloitettiin toukokuussa 2008. Hankkeen ns. käynnistysvaiheen aikana kerättyä yrityksistä ja yrittäjistä saatua pohjamateriaalia käytettiin tehokkaasti hyödyksi.

Markkinointi ja hankkeeseen sitouttaminen aloitettiin lähettämällä tiedotekirjeet meijerin välityksellä alueen maidontuotantoa harjoittaville yrittäjille, sekä postin välityksellä alueen naudanlihantuottajille. Tiedotekirjeiden lähettämisen jälkeen otettiin seuraavaksi puhelimitse yhteyttä yrittäjiin. Markkinointi ja esiselvitysvaiheessa projektipäällikkö otti Kuusamo- Taivalkoski ja Posion alueella puhelimitse yhteyttä 177 maatalousyrittäjään. Puhelinyhteydenottojen pohjalta sitouttamisvaiheessa suoritettiin 62 yrityskäyntiä, joiden myötä hankkeeseen sitoutui kirjallisesti mukaan 48 maatalousyrittäjää. Kevään 2009 aikana tehtiin lisäksi aktiivinen markkinointi toisen SPV -ryhmän saamiseksi. Mukaan saatiin kirjallisesti sitoutettua vielä 5 SPV:tä suunnittelevaa yrittäjää, joten hankkeessa mukana olevien yrittäjien lopulliseksi määräksi vahvistui yhteensä 53 yrittäjää. Sitoutuneista yrittäjistä 17 liittyi sukupolvenvaihdososioon ja loput 36 yrittäjää johtamis-/liiketoimintaosioon. Osallistujamäärät olivat paikkakunnittain seuraavat; Kuusamo SPV -osio 12 yrittäjää ja johtamis -osio 9 yrittäjää. Taivalkoski SPV -osio 2 yrittäjää ja johtamis -osio 9 yrittäjää. Posio SPV -osio 3 yrittäjää ja johtamis -osio 18 yrittäjää.

4.2. Koulutukset

4.2.1. Yleiset koulutukset

Yleiset koulutukset aloitettiin lokakuussa 2008. Yleisiä koulutustilaisuuksia järjestettiin kolmella paikakunnalla yhteensä 16 päivänä. Yleisiin koulutustilaisuuksiin osallistui opintomatkat mukaan lukien 166 (+ opintomatkat 40) yhteensä 206 osallistujaa (103 eri henkilöä), joista miehiä 76 ja naisia 27. Koulutuksiin osallistuneista alle 40-vuotiaita on 43 henkilöä.

Koulutuksen nimi	Aika ja paikka
Maatilan johtaminen ja liike-toimintaosaaminen 1 päivä	14.10.2008 Koillis-Suomen aikuiskoulutus Oy
Maatilan johtaminen ja liike-toimintaosaaminen 1 päivä	15.10.2008 Taivalkosken kunnan valtuustosali, Taivalkoski
Maatilan johtaminen ja liike-toimintaosaaminen 1 päivä	21.10.2008 Posion kunnan valtuustosali, Posio
Maatilan johtaminen ja liike-toimintaosaaminen 2 päivä	29.10.2008 Koillis-Suomen aikuiskoulutus Oy, Kuusamo
Maatilan johtaminen ja liike-toimintaosaaminen 2 päivä	31.10.2008 Taivalkosken kunnan valtuustosali, Taivalkoski
Maatilan johtaminen ja liike-toimintaosaaminen 2 päivä	05.11.2008 Posion kunnan valtuustosali, Posio
Maatilan sukupolvenvaihdos	06.11.2008 Koillis-Suomen aikuiskoulutus Oy, Kuusamo
Maatilan sukupolvenvaihdos	18.11.2008 Posion kunnan valtuustosali, Posio
Maatilan sukupolvenvaihdos	25.11.2008 Taivalkosken kunnan valtuustosali, Taivalkoski
Maatilan johtaminen ja liike-toimintaosaaminen 3 päivä	10.03.2009 Posion kunnan valtuustosali, Posio
Maatilan johtaminen ja liike-toimintaosaaminen 3 päivä	11.03.2009 Koillis-Suomen aikuiskoulutus Oy, Kuusamo
Maatilan johtaminen ja liike-toimintaosaaminen 3 päivä	12.03.2009 Taivalkosken kunnan valtuustosali, Taivalkoski
Maatilan sukupolvenvaihdos	06.10.2009 Koillis-Suomen aikuiskoulutus Oy, Kuusamo
Maatilan johtaminen ja liike-toimintaosaaminen 4 päivä	15.3.2010 Posion kunnan valtuustosali, Posio
Maatilan johtaminen ja liike-toimintaosaaminen 4 päivä	16.3.2010 Koillis-Suomen aikuiskoulutus Oy, Kuusamo
Maatilan johtaminen ja liike-toimintaosaaminen 4 päivä	17.3.2010 Taivalkosken kunnan valtuustosali, Taivalkoski

SPV- koulutus Kuusamo 6.11.2008

Maatilan johtamiskoulutus Posio 5.11.2008

SPV -koulutus Kuusamo 6.10.2009

4.2.2. Yrityskohtaiset koulutukset

Hankkeen ohjeistuksen mukaisesti yrityskohtaisen koulutuksen/ohjauksen edellytyksenä on yleisiin koulutuksiin osallistuminen. Yrityskohtaiset ohjaukset aloitettiin vuoden 2008 loppupuolella ja yritys-kohtaista maatilalla tapahtuvaa ohjausta annettiin vähintään kerran 53 eri yrittäjälle yhteensä 687 tuntia, sekä lisäksi aiheisiin liittyvien etämateriaalien välityksellä 102 tuntia. Hankkeen päättyessä yrityskäyntejä on tehty hankkeen esiselvitys ja sitoutusvaihe mukaan lukien 287 kpl, joista ostopalveluina tehtyjä käyntejä on 176 kpl.

4.3 Opintomatkat

Hanke järjesti opintomatkan 25 - 26.3.2009 maatilan biokaasulaitoksiin Haapajärven maatalousoppilaitokselle ja Heikki Junttilan maatilalle Nivalaan. Maatalousoppilaitoksella opintomatkalaisille oli järjestetty laitokseen tutustumisen lisäksi aiheeseen liittyvä luento. Matkalle osallistui yhteensä 12 henkilöä Posion, Kuusamon ja Taivaikosken alueelta.

Heikki Junttila esitteli maatilansa biokaasulaitosta

Opintomatkalaiset Haapajärvellä

Toinen opintomatka tehtiin 21.-22.10.2009 Jyväskylään KoneAgria 2009 näyttelyyn. Matkalle osallistui 28 henkilöä. Osallistujia oli kaikista hankealueen kunnista. Näyttelyn aikana oli myös mahdollisuus osallistua seminaariin, jonka aiheena oli Maatilojen taloushaasteet muuttuvilla markkinoilla, uskallanko investoida?. Luennoitsijoina olivat tutkimusjohtaja Perttu Pyykkö maa- ja elintarviketalouden tutkimusryhmästä, sekä yksikön johtaja Panu Kallio OP -keskuksesta. Luennot tukivat erinomaisesti hankkeen tavoitteita mm. maatilojen kehittämisen tulevaisuudennäkymien osalta.

KoneAgria 2009 opintomatkalaiset Jyväskylässä

4.4 Tiedottaminen

29.4.2008 Kirjetiedote hankkeesta naudanlihankasvattajille 19 kpl
 6.5.-2008 Hanke- esite "tonkkapostina" Kuusamo, Posio, Taivalkoski maidonlähettäjäille meijerin välityksellä.
 19.5.2008 Lehdistötiedote Koillissanomat, Koillismaalla edistetään tilojen kilpailukykyä ja sukupolvenvaihdoksia
 19.6.2008 Alue- ja tulevaisuustoimikunnan kokous, hankkeen esittely
 20.6.2008 Lehdistötiedote Koillissanomat, maataloushankkeille myönnettiin rahaa
 5.9.-08 Hankkeen esittely JK Juustokaira Oy
 7.11.2008 Koillissanomat; Lehdistötiedote Maatilan sukupolvenvaihdos vaatii aikaa ja suunnittelua
 24.2.-09 projektipäällikön haastattelu hankkeesta Radio Kajaus
 13.3.-09 Busines Breakfast Oivangin lomakartano
 8.4. -09 lehtijuttu Kuriiri (Nuori isäntä asettaa tavoitteet harkiten)
 21.4.-09 lehtijuttu Koillissanomat (karjatalousoppia verkossa/Tiedoilla tavoitteisiin)
 25.5.-09 hankkeen esittely Kuusamon kaupunginvaltuusto/iltakoulu
 19.8.-09 hankkeen esittely yhteispalaverissa lapin hankevetäjien kanssa sivusto lappimaatalous nettisivuille hankkeesta (yhteistyötä lapin hankkeiden kanssa)
 18.9.-09 hankkeen esittely, Kuusamon osuusmeijerin hallitukselle
 21.10.-09 hankkeen esittely linja-auto matka KoneAgriaan
 14.12. -09 lehtijuttu Koillissanomat , Tiedoilla tavoitteisiin -hanke maatilayrittäjien tukena
 17.12.-09 projektipäällikön haastattelu Radio kajaus klo 8,15 – 8,30
 1.2.-10 Alkutuotannon kotisivu Jemmari, hanke- esite
 18.6.-10 Lehtijuttu Koillissanomat; Maatilat uusiin käsiin kymmenen vuoden sisällä
 11.01.2011 Lehtijuttu Koillissanomat. Tiedoilla tavoitteisiin –hankkeella turvattiin maatilayritysten jatkuvuutta
 Lisäksi aktiivista tiedottamista hankkeesta tehtiin suurin yrityskontaktein kohdassa 4.1 kuvatulla tavalla.

4.5 Yhteistyötahot

Hankkeen keskeisimpinä yhteistyötahoina ovat olleet mm. Pohjois-Pohjanmaan- ja Lapin ELY –keskukset, ProAgria Oulu ja -Lappi, Kuusamon-, Taivalkosken-, ja Posion- alueiden pankit, Kuusamon kaupunki, Taivalkosken ja Posion kunnat, sekä paikalliset verotoimistot ja MELA. Yhteistyön lisäksi yksityisen rahoitusosuuden kertymää ovat tukeneet Kuusamon Osuusmeijeri, Kuusamon-, Taivalkosken - ja Posion osuuspankit, sekä Kuusamon maamiesseuraliitto.

5. TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

5.1. Asetetut tavoitteet

Hankesuunnitelmaan on kirjattu seuraavat hankkeen keskeisimmät määrälliset tavoitteet;

-Hankkeeseen sitoutuu mukaan 50 maidon- tai naudanlihantuottajaa, sekä hankkeessa on mukana hankkeen toteutusaikana 15 maatilan sukupolvenvaihdosta suunnittelevaa yrittäjää.

-Yleisiin koulutustilaisuuksiin ja yrityksissä tapahtuviin ohjaustilaisuuksiin, sekä opintomatkoihin osallistuu yhteensä 450 osallistujaa (65 eri henkilöä)

-Hankkeessa mukana olevien maidon- ja lihantuotantoyritysten osalta;

-Tuotantomäärien kasvu +10 %

-Kulut verrattuna liikevaihtoon enintään 50 %

-Verotettava tulo +10 % kasvu

-Lisäksi seurannassa ovat mm. kannattavuuskerroin, velkaisuusaste ja työtunnit/tuotettu liha tai maito kg

Edellä kuvattujen yritys kohtaisten mittareiden seuranta tapahtui erikseen laaditulla yritys kohtaisella seurantalomakkeella.

-Laadullisten tavoitteiden osalta keskeisintä on, että hankkeen johtamis -osiossa mukana olevilla yrittäjillä on selkeä kehittämiseen liittyvä kirjallisessa muodossa oleva tulevaisuuden visio, jonka myötä epävarmuus tulevaisuudesta vähenee ja henkinen jaksaminen sitä kautta osaltaan paranee.

5.2. Tavoitteiden toteutumisen arviointi

Hankkeeseen sitoutui kirjallisesti mukaan 53 maatalousyrittäjää, joten asetettu 65 yrittäjän tavoite ei siten aivan täyttynyt. Koulutuksiin osallistui 103 eri henkilöä, tavoitteen ollessa 65 eri henkilöä, joten tältä osin tavoite ylitettiin selkeästi.

Johtamis-/liiketoimintaosiossa olleiden yritysten osalta lähtötiedot yrityksittäin kartoitettiin ensimmäisten yrityskäyntien yhteydessä. Seurantatietolomakkeille kerättiin yrityksittäin vuosien 2007, 2008 ja 2009 hankesuunnitelman tavoiteasetannassa mainittuja tietoja. Näiden pohjalta laadittiin tavoitteiden toteutumista kuvaavat yhteenvetotiedot. Tiedot johtamis-/liiketoimintaosiossa olleiden yritysten tuotantomäärien-, verotettavan tulon-, sekä kannattavuuskertoimen kehityksestä on kuvattuna liitteenä nro 1. Kuvauksista voidaan todeta maidontuotannossa vuosina -07 -08 ja 09 olleiden hankeyritysten tuotantomäärän kasvaneen 5,52 milj. litrasta 5,97 milj. litraan eli prosentteina kasvua tapahtui 8,2 prosenttia. Verotettavan tulon osalta kuvaajassa on mukana saatujen 27 tilan vertailutiedot, joiden osalta kasvua tapahtui 1,11, milj. eurosta 1,22 milj. euroon eli prosentteina 9,9 prosenttia. Yritysten keskimääräinen kannattavuuskerroin parani vastaavalla ajanjaksolla (vuodesta -07 vuoteen -09) 0,65:stä 0,73:een.

Kerätyn materiaalin yhteenvetojen pohjalta on lisäksi mm. todennettavissa, että johtamisosiossa olleiden yritysten keskimääräinen velkaisuusaste (maatalouden velat/liikevaihto) oli vuonna -07 68,9 % ja vuonna -09 lähes sama eli 70,2 %. Vastaava luku vuonna -09 koko Suomessa oli 75,4 %. Edellä esitettyyn pohjautuen voidaan todeta, että hankeyritysten kehityssuunta on ollut myönteinen. Yrityskohtaisten seurantatietojen osalta ongelmana on kuitenkin se, että kyseinen ajanjakso on varsin lyhyt. Seurantaa tulisi tehdä jatkossa vielä ainakin 2-3 vuotta eteenpäin, jotta toimenpiteistä seuraava kehitystä voitaisiin paremmin analysoida.

Laadullisten tavoitteiden osalta johtamis- ja liiketoimintaosiossa olleille yrittäjille työstettiin hankesuunnitelman mukaisesti kirjalliseen muotoon laadittu visio vuoteen 2015 saakka.

Sukupolvenvaihdosten osalta tavoitteena oli saada hankkeeseen sitoutettua vähintään 15 sukupolvenvaihdosta suunnittelevaa yrittäjää. Hankkeessa oli mukana 17 spv:tä suunnittelevaa yrittäjää, joiden osalta neljä toteutti vaihdoksen hankkeen aikana ja 10 yrittäjälle luotiin yleisten koulutusten ja yritys kohtaisten ohjausten kautta täydet valmiudet sukupolvenvaihdoksen toteuttamiseen. Kolmen yrittäjän osalta voitaneen todeta, että vaihdos ei tule tehtyjen selvitysten jälkeen eri syistä johtuen toteutumaan. Huomioitavaa on myös se, että mukana olleista sukupolvenvaihdoksen tehneistä/tekeväistä usealla yritystoiminnan jatkajalla suunnitelmiin sisältyy myöskin huomattavia tuotantotoiminnan kehittämiseen ja/tai investointeihin liittyviä suunnitelmia.

Yleisellä tasolla hankealueen yhtenä strategisena tavoitteena on maatalojen tuotantomäärien ja sitä kautta kokonaistulovirtojen nykytason säilyttäminen. Suomen Gallup Elintarviketieto Oy:n tilaston mukaisesti voidaan todentaa, että vuonna 2005 hankealueen maatalojen rahavirrat, metsä- ja liitännäistulot huomioituna ovat 39,5 milj. euroa (alv 0). Rakennekehityksestä huolimatta vastaava luku vuoden 2009 osalta on 38,7 milj. euroa. Vastaavalla ajanjaksolla varsinaisten maatalouden myyntitulojen ja tulotukien osalta vähennyistä on vain 0,3 milj. euroa.

6. TALOUS

Hankkeen kokonaiskustannusarvio (alv 0)
(27.4.2010 muutospäätöksen mukaisesti)

Palkat ja sivukulut	117.700
Ostopalvelut, palkkiot ja sivuk.	114.900
Vuokrat	13.200
Kokouspalkkiot	1.200
Matkakulut	21.000
Muut kustannukset	<u>22.000</u>
	280.000

Rahoituslähteet

TE-keskus EU (45 %)
TE-keskus valtio (35 %)
Kunnat (10 %)
Yksityinen rahoitus (10 %)

Toteuma 09.04.2008 – 31.12.2010 (alv 0)

	Käyttö
Palkat ja sivukulut	91.712,57
Ostopalvelut, palkkiot ja sivuk.	72.027,10
Vuokrat	4.525,16
Kokouspalkkiot	326,40
Matkakulut	10.879,94
Muut kustannukset	<u>4.758,71</u>
	184.229,88

Hankkeen päättyessä kokonaiskustannusarvion käyttöasteeksi muodostui n. 66 %. Toteuman edellyttämä yksityinen rahoitusosuus saatiin hyvin kerrytettyä hanketta tukeneilta sponsoroineilta, sekä hankkeeseen sitoutuneilta yrittäjiltä. Kustannusarviota alhaisempaa käyttöasteeseen vaikuttivat tavoiteasetantaa hieman alhaisempi hankkeeseen sitoutuneiden määrä, sekä projektipäällikön työpanos erityisesti sukupolvenvaihdoksen yritysکوhtaiseen ohjaukseen. Alentavana tekijänä oli myös ostopalveluiden arvioitua alhaisempi tuntihinta. Hankkeen panos-/hyöty suhteen osalta toiminnan voidaan todeta olleen tehtyihin toimenpiteisiin ja toteutuneisiin tavoitteisiin nähden tehokasta.

7. TOTEUTUKSEN ARVIOINTI

Hankkeen erittäin aktiivinen markkinointi toteutetulla tavalla oli onnistunut. Sen myötä hankkeeseen sitoutuvien määrä saatiin nostettua kohtuulliselle tasolle. Yleisten koulutustilaisuuksien yhteydessä saatujen kirjallisten palautelomakkeiden mukaisesti koulutuksista annetut arvosanat olivat lähes poikkeuksetta joko kiitettäviä tai vähintään hyviä. Myös yritysکوhtaisen ohjauksen yrittäjät ovat kokee-neet erityisen tärkeäksi ja ovat todenneet saavansa myös konkreettista hyötyä oman yrityksensä kehittämistyöhön. Toteutetut koulutukset ajoitettiin yrittäjäystävälliseen aikaan, joten ne soveltuivat hyvin maatalousyrittäjien vuosirytmiiin.

7.1. Hankkeessa mukana olleiden yrittäjien palaute

Hankkeessa mukana olevilta yrittäjiltä pyydettiin kirjalliset palautteet sekä koulutuksien aikana, että myöskin yleisten koulutusten päättyessä. Kokonaisarvosanoissa arvosteluasteikko oli 1 (heikko) – 5 (kiitettävä). Kokonaisarviointia tehtäessä yrittäjiä pyydettiin suhtautumaan arvosteluun erityisen kriittisesti ja antamaan palautetta myös jatkotoimien kehittämisen pohjaksi. Liiketoiminta ja johtamis-osiossa palautteita saatiin 25:ltä yrittäjältä ja keskiarvoksi muodostui 3,93. SPV –osiossa 31:ltä

yrittäjältä saatujen kirjallisten palautteiden keskiarvoksi muodostui 4,16. Näin ollen kaikkien saatujen palautteiden keskiarvoksi saatiin 4,04.

Numeroarvostelun lisäksi yrittäjät antoivat kirjallisia palautekommentteja seuraavasti;

- "Aiheet herättivät keskustelua"
- "Mukavasti tuli uusia asioita mietittäväksi"
- "Lähestymistapa asioihin vähän erikoinen, mutta toisaalta laittaa ajattelemaan asioita eri tavalla"
- "Koulutus antaa eväitä pohtia oman yrityksen tilaa. Koulutus pyrki luomaan positiivista tulevaisuuden kuvaa ja lisäämään rohkeutta"
- "Herätti ajatuksia omista tavoitteista, eikä vain itse työstä"
- "Aiheuttaa varmasti mietteitä kotona, odotan tilakäyntejä innolla"
- "Ajatuksia herättävä, esimerkit olivat hyviä"
- "Positiivisesti yllätynyt, hyviä esimerkkejä elävästä elämästä"
- "Hyvä, kun asioita on lähestytty erilaisesta näkökulmasta kuin perinteisessä yrityskoulutuksessa, asiat yksinkertaisesti esille"
- "Lyhyempiä tiiviimpiä opiskelupäiviä, 4 tuntia olisi hyvä"

8. JATKOTOIMET JA EHDOTUKSET

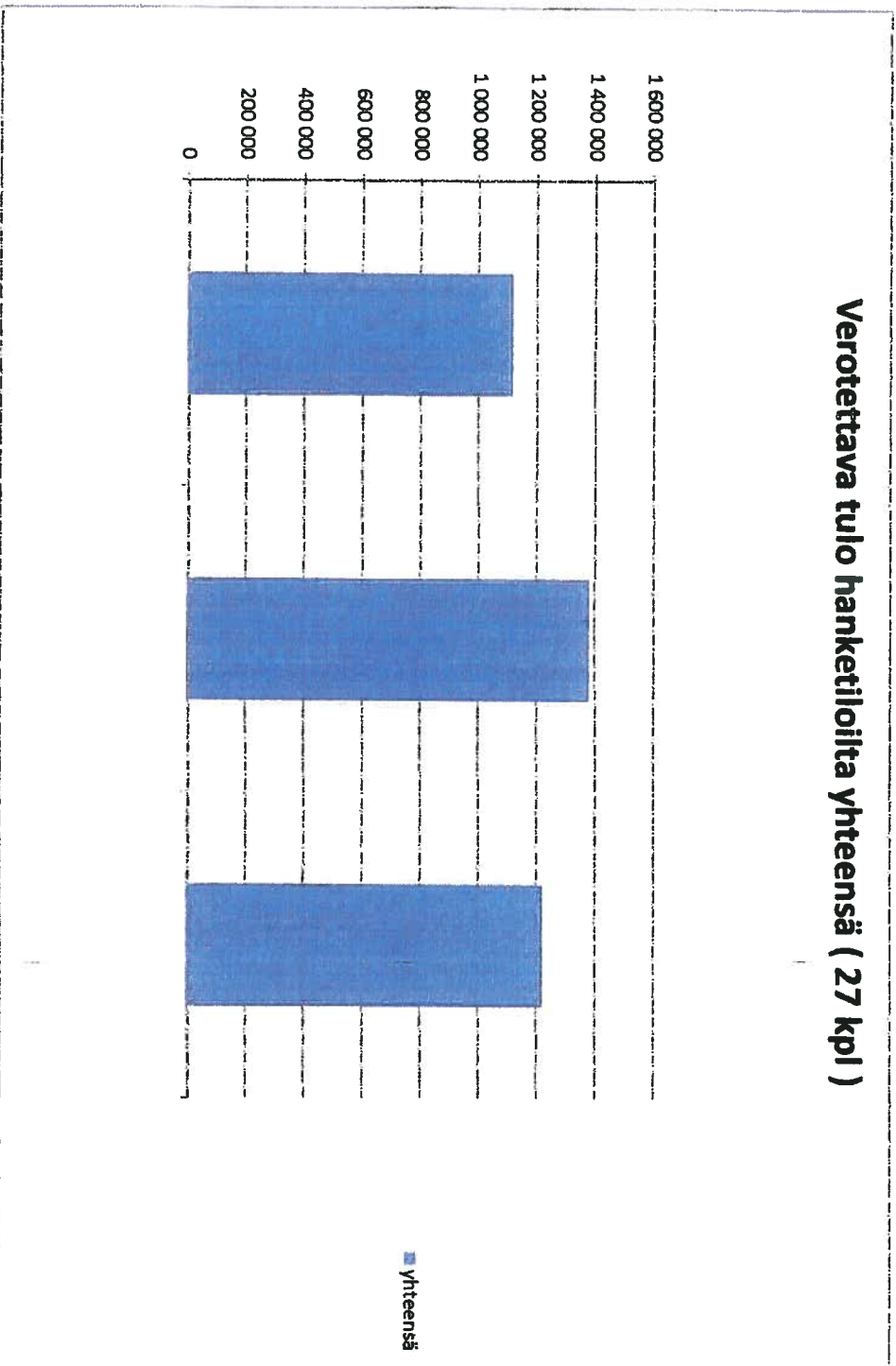
Alkutuotannon toimialan osalta jatkotoimenpiteinä ovat edelleen edistää maatalojen sukupolvenvaihdoksia, sekä syventää maatilayrittäjien johtamis-/liiketoimintaosaamista. Myöskin alueellemme perinteisten metsä- ja porotalouden sukupolvenvaihdosten edistäminen kuuluu yhtenä osana jatkotoimenpiteisiin. Edellä mainitut painopisteet ovat tulleet esille toimialan sidosryhmien kanssa käytyjen kunnittain tehtyjen selvitysten pohjalta Toimenpiteenä on valmisteltu, sekä lähetetty Pohjois-Pohjanmaan ELY –keskukseen hanketukihakemus, missä hankealueena on Kuusamon, Taivalkosken ja Posion lisäksi Kemijärvi, Salla, Savukoski ja Pelkosenniemi. Tukihakemuksen suunnitelmassa hankealueena on Koillis-Suomen KOKO –alue sisältäen Koillismaan ja Itä-Lapin kunnat ja kaupungit. Päätös hakemuksesta tulee joulukuun 2010 aikana.

Ohjausryhmän kommentit

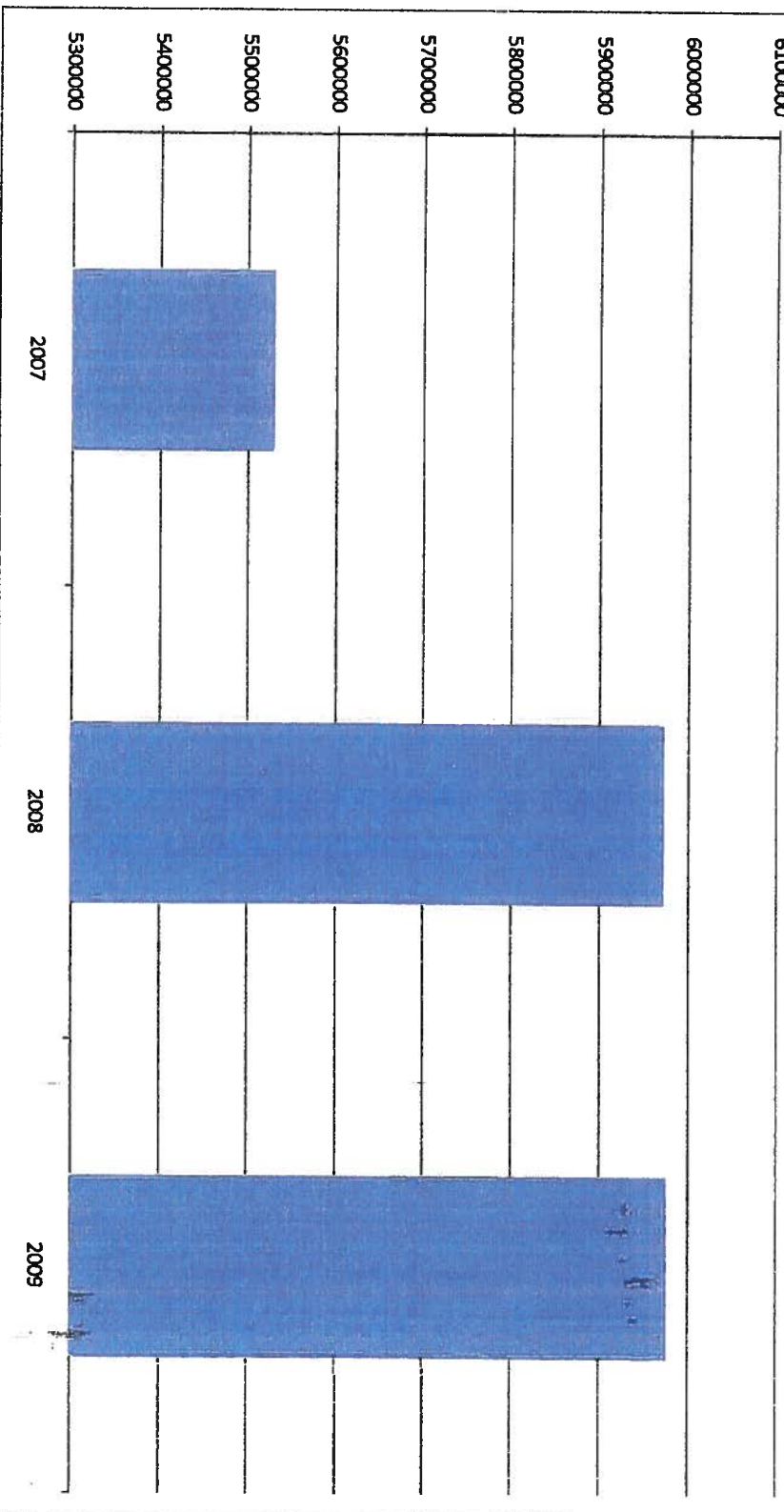
Ohjausryhmä toteaa yksimielisesti kommentinaan, että hankkeella on saatu myönteistä kehitystä sukupolvenvaihdoksien edistämiseksi, sekä maatilayrittäjien johtamis- ja liiketoimintaosaamisen parantamiseksi. Hanke on toiminut kustannustehokkaasti ja panos/hyöty suhde on ollut erinomainen. Hankkeen asetetut tavoitteet on saavutettu ja joiltakin osin jopa ylitetty selkeästi.

Ohjausryhmässä käytiin keskustelua myös erityisesti johtamis-/liiketoimintaosiossa olleiden yrittäjien ja yritysten jatkoseurannasta, koska tehdyt kehittämistoimet tulevat erityisesti näkymään vasta vuosien kuluessa. Hankkeessa mukana olleiden yritysten kehittymistä tulisi seurata vielä ainakin 3 – 5 vuotta hankkeen päättymisen jälkeen, jotta tulokset olisivat paremmin analysoitavissa. Lisäksi ohjausryhmä suositti, että hankkeista olisi jatkossa hyvä tiedottaa myös alan oppilaitoksissa.

Verotettava tulo hanketiloilta yhteensä (27 kpl)

Maidontuotanto yhteensä Posio, Kuusamo, Taivalkoski hanke tilat (24 kpl)

Kannettavuuskerron hanketilat ka + C3 alue

